Työttömien Keskusjärjestö

TYÖTTÖMIEN KESKUSJÄRJESTÖ RY:N LAUSUNTO HE123 - Teema: Pl 32

Työttömien Keskusjärjestö kiittää Eduskunnan työ- ja elinkeinojaostoa kirjallisista lausuntopyynnöistä.

Lausuntopyynnöistä pyydettiin erityisesti huomioimaan seuraavat teemat:

-Syyt työvoiman kohtaanto-ongelman taustalla ja toimenpiteet työvoiman kohtaannon parantamiseksi lyhyellä ja pitkällä aikavälillä Erityisesti;

-Arvio vuoden 2019 talousarvioehdotuksen toimenpiteiden vaikuttavuudesta työvoiman kohtaannon kannalta

-Käytännön esimerkkejä ja ehdotuksia uusiksi toimenpiteiksi, kuten siltasopimusmalli

-Vuoden 2019 valtion talousarvioehdotuksen tärkeimmät työllisyyden edistämistoimenpiteet ja arvio niiden vaikutuksista sekä kasvupalvelu-uudistuksen ajankohtaiskatsaus ja kehittämishaasteet Erityisesti; Aktiivimallin vaikutukset.

Alla on Työttömien Keskusjärjestön yleisiä huomioita HE123 talousarviosta yo. lausuntopyyntöä huomioiden:

Työllisyyspoliittisen avustus

Pidetään hyvänä, että työllisyyspoliittista avustusta jatketaan valtion budjetissa. Tärkeää on myös turvata rahoituksen jatkuvuus yli maakuntauudistuksen, jottei maakuntien tarvitse käynnistää toimintaa alusta, mikäli päättävät turvautua työllisyyspoliittisen avustuksen kaltaiseen rahoitusinstrumenttiin, jolla tuetaan kaikista vaikeammassa työmarkkina-asemassa olevien henkilöiden työllisyyspalveluita. Avustuksen suuruus 7 miljoonaa euroa, on alempi, mitä se on parhaimmillaan ollut (yli 20 miljoonaa euroa), mikä on näkynyt jäsenyhdistyksissämme toiminnan supistumisena ja lakkauttamisena.

Palkkatuen nostaminen 3 000:sta henkilötyövuodesta 4 000 henkilötyövuoteen 100 % palkkatuen osalta

Pidetään hyvänä, mutta riittämättömänä, että yleishyödyllisten yhdistysten palkkatukea on nostettu 3 000:sta henkilötyövuodesta 4 000 henkilötyövuoteen. Edellisellä hallituskaudella saman palkkatuen määrä oli yli 12 000 henkilötyövuotta. 100 % palkkatuella korvataan 65 % työaika yli kaksi vuotta työttömänä olleille työttömille.

Esimerkkinä palkkatuen tarpeellisuudesta tulee esimerkiksi Jyväskylästä. Jyvässeudun työllistämisyhdistys – JSTry:n Sirpakka hankkeen hankepäällikkö on haastatellut yli 2000 työtöntä hankkeen aikana ja työmahdollisuutena on ollut osa-aikainen palkkatukityöpaikka. Vain 2 haastateltavaa näistä 2000sta työttömästä työnhakijasta ei ole halunnut osa-aikaista palkkatuettua työtä (jossa palkka on maksimissaan työnantajakustannuksineen 1800 euroa/kk ja palkkaa vastaava lomaraha). Osaltaan tämä kertoo siitä, että työhaluja on yli 2 vuotta työttömänä olleilla paljon. Mutta esim. Keski-Suomesta puuttuu vielä työpaikkoja

tälle kohderyhmälle. Näiden työnhakijoiden osalta ikä ja koulutuksen vanhentuminen ovat suuria esteitä työnhaulle. Muuttamiseen suhtaudutaan varauksellisella, koska kasvukeskuksissa vuokra-asumisen hinta mielletään korkeaksi.

Työllisyyden kuntakokeilu

Pirkanmaan kuntakokeilu on osoittanut, että työllisyyden edistämisen aktiivitoimenpiteisiin saadaan enemmän volyymia ja laatua (vaihtelevien palveluiden muodossa), kun siihen laitetaan enemmän resursseja. Alueen aktivointiaste on kiistatta kasvanut. Olisi viisasta vielä jatkaa kokeilua, ja katsoa pitemmällä tähtäimellä tuloksia. Tilastoindikaattorit ja julkinen kuva on ollut suhteellisen hyvää, mutta joitakin epäonnistumisiakin palvelunohjauksessa on tullut meille esiin. Rahoituksen lyhytaikaisuus on ollut osaltaan ongelmana, että ihmiset hakeutuisivat oikeaan palveluun. Toinen ongelma on ollut, että työttömät itse eivät välttämättä ole oivaltaneet, onko palveluntarjoaja kunta vai TE-toimisto, ja mistä mahdolliset palvelunohjaukseen tms. ongelmat liittyvät.

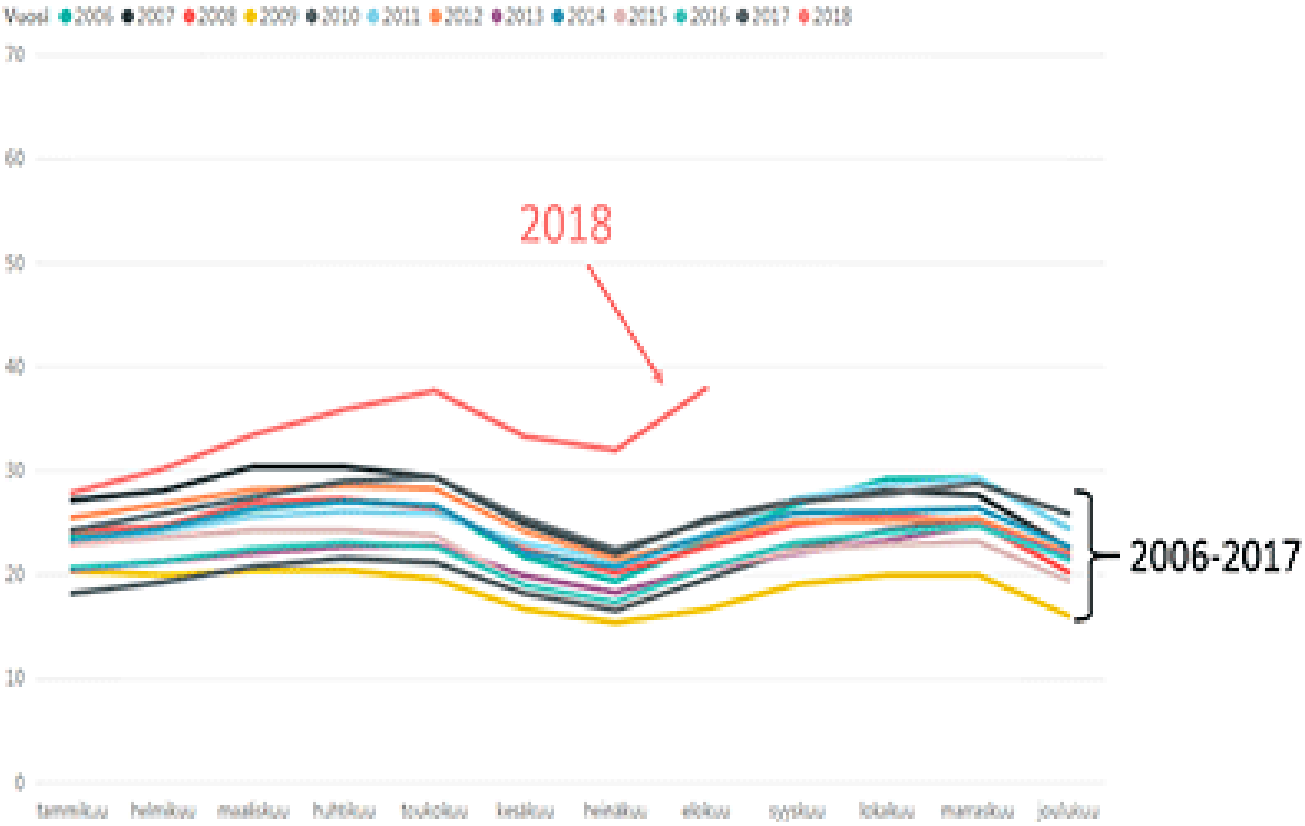

https://www.tampere.fi/tampereen-kaupunki/ajankohtaista/tiedotteet/2018/10/11102018_4.html

Aktiivimalli

Aktiivimalli on lisännyt kysyntää palveluille. Osa yhdistyksistä on tarjonnut räätälöityjä palveluita, jotta aktiivimallin minimiehdot täyttyisivät. Osa yhdistyksistä ei ole antanut aktiivimallin vaikuttaa työllisyyspalveluihinsa. Pääongelmana palveluiden järjestämisen näkökulmasta on, että palveluiden

järjestäminen perustuu valtion tai kuntien rahoitukseen. Valtion osalta rahoitus on vähentynyt tuntuvasti viime vuosina.

Tuntuva joukko työttömiä kokee aktiivimallin epäoikeudenmukaisena ja loukkaavana. Yleisesti karenssien määrä on myös voimakkaassa nousussa. Aktiivimallin soveltamiseen liittyy paljon epäkohtia, joita parsitaan. Rajanveto, mikä täyttää aktiivimallin ehdot, on tosi vaikea vetää. Työttömien Keskusjärjestö ry vaatii, että malli kumotaan.

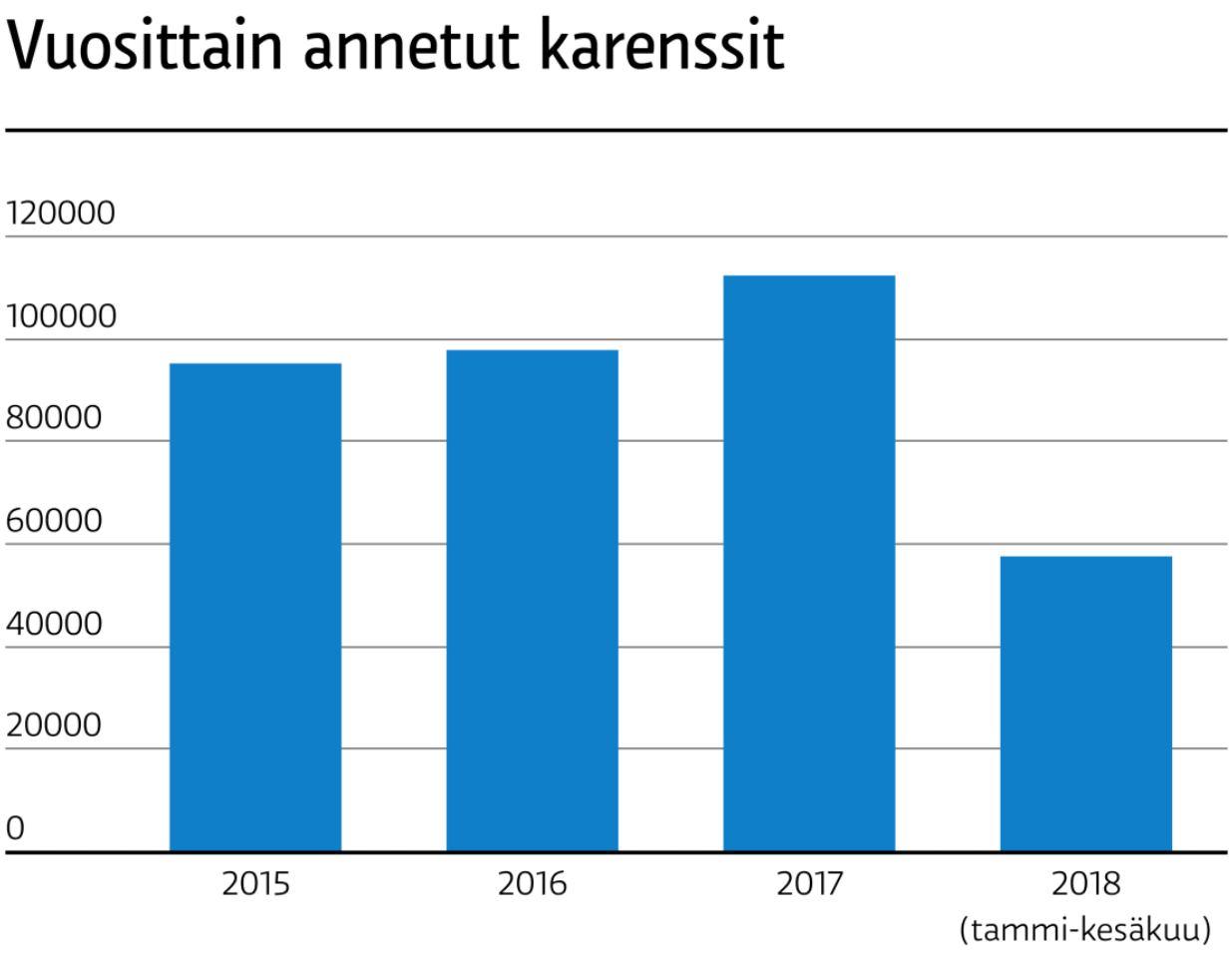

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Yleisiä karenssien syitä

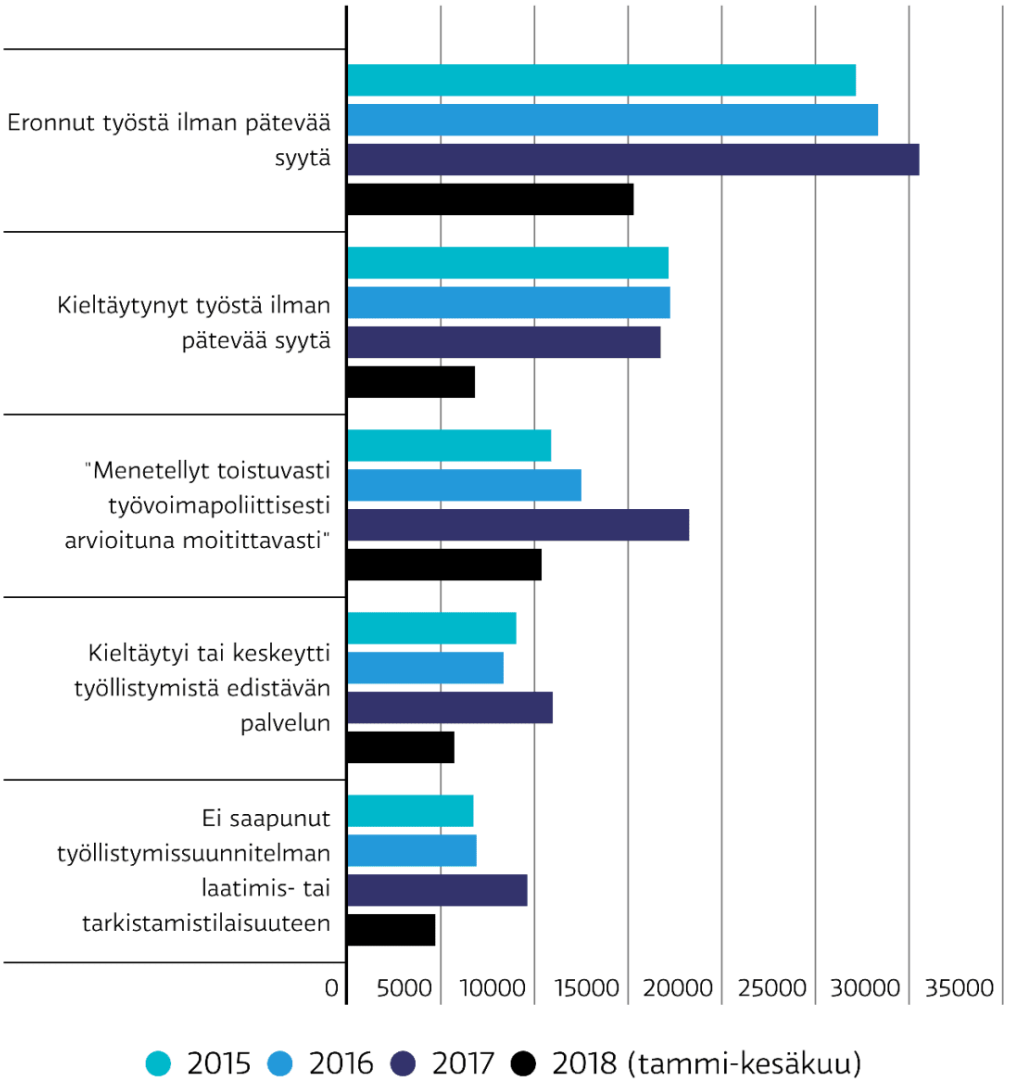

Lähde: Työ- ja elinkeinoministeriö

Ohjaamoiden rahoittaminen

Ohjaamoista on kantautunut hyvää palautetta. On hyvä, että tätä jatketaan. Pääkaupunkiseudulla etenkin nuorilla kuuluu olevan nyt paljon erilaisia palveluita tarjolla. Yli 30-vuotiaat ovat ohuemman palveluverkon piirissä ja palvelut on tärkeä saada samalle tasolle. Ohjaamoiden kuten muiden palveluiden kohdalla on alueellista epätasa-arvoa.

Työttömien Keskusjärjestö

Toimeentulotuen perusosan siirto Kelalle

Toimeentulotuen perusosan siirto Kelalle on valmisteltu huonosti Kelan osalta. Tämä on näkynyt jäsenyhdistyksissämme siten, että oikaisupyyntöjä on jouduttu tekemään asiakkaiden puolesta. Työttömiltä on leikattu aiheettomasti toimentulotuen perusosaa. Valtakunnan tasolla kuva on selkeä:

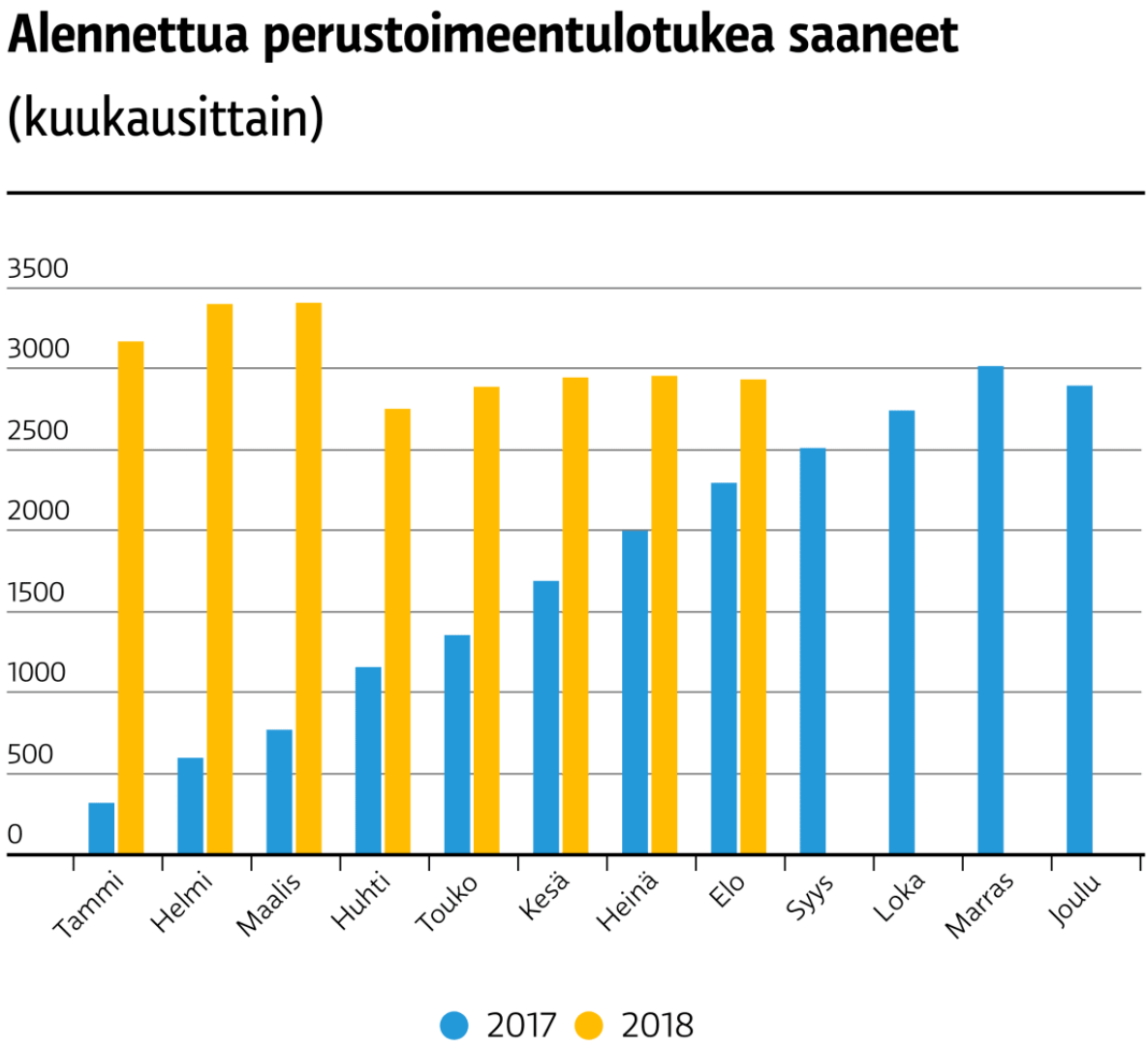

https://yle.fi/uutiset/3-10415254

Kohtaanto-ongelmia

On tärkeä huomioida, että vaikka taloudellisia kannustinloukkuja on olemassa läheskään kaikki työttömät työnhakijat eivät laske jokaista euroa, kannattaako hakeutua töihin. Työ koetaan itsearvona osana elämää.

- **Ulosottovelka** - Jos on ulosottovelkaa, osa työnhakijoista ottaa mieluummin kuntouttavan työtoiminnan tai työkokeilun 9 euron/per päivä, + työmarkkinatuki paikan, kuin verollisen ja ulosmitattavan työsuhteinen

palkkatukipaikan. Mm. verkkomainonta, pikavipit ja yritysten kulutustavaroiden osamaksujärjestelyt, sekä rahapeliongelmat ovat lisänneet viime vuosina työttömien velkaantuneiden määrää. Kuntien terveyspalveluiden asiakaspalvelumaksut ovat myös erittäin suuri ongelma. Näistä päätyy vuositasolla yli 340 000 ulosottoon.

-**Toimeentulotuen, asumistuen ja työttömyysturvan yhteensovittamisen ongelmat** – Ongelmia syntyy, kun järjestelmillä on eriaikaisia laskusääntöjä. Toimeentulotuessa saatetaan ”vyöryttää” osan edellisen kk. laskennallisesta tulon ylijäämästä seuraavalle kuukaudelle. Asumistukea tarkistetaan vuoden välein ja jos **jatkuva**t tulot ovat nousseet vähintään 400 e/kk tai laskeneet vähintään 200 e/kk tehdään myös tarkistus. Asumistuen tarkistus voi tapahtua ajankohtana, jolloin tuloissa on ollut poikkeavia tilanteita.

Toivomuksena on, että hallituksen ajama reaaliaikainen tulonseurantajärjestelmä auttaa näissä tilanteissa, että voidaan palata kk tason seurantaan, jolloin palkkatyön yhteensovittaminen kävisi helpommin.

Toimeentulotuessa ei ole samanlaista 300 euron suojaosaa, kuin työttömyysturvassa. Tämä saattaa olla esteenä joidenkin lyhytkestoisten töiden vastaanottamiseen.

-**Työmatkat** – Työnhakijoiden liikkuvuutta tuetaan, mutta silti osalla paikkakunnan vaihtaminen koetaan ongelmalliseksi. Etenkin pääkaupunkiseudun asumiskustannukset koetaan matalapalkkatyön osalta jo liian kalliina. Asumisneliöt jäävät liian pieniksi perheellisille. Perhesiteet, tai lastenhoidon järjestäminen voi olla muuttamiselle este.

Ratkaisuja:

Konkreettisena ja keskeisenä parannusehtona voisi olla enemmän asiakaslähtöisen kokonaispalvelupaketin rakentaminen. Tarvittaisiin viranomaisia, jotka ovat työttömien **case managereita.** Saisiko apua työpaikan lisäksi asunnon selvittämiseen, päivähoidon selvittämiseen, terveyspalveluiden, kuntoutuksen ja harrastusmahdollisuuksien selvittämiseen jne.? Nyt palvelut ovat asiakkaan näkökulmasta turhan hajallaan.

Asiakastarpeiden selvittämisessä on edelleen paljon työtä. Työttömät eivät ole välttämättä oikeiden palveluiden piirissä.

Kausiluontoisen työn osalta – etenkin esim. matkailualalla, kokonaispaketti ratkaisee voiko muuttaa työn perässä.

Köyhyys itsessään ruokkii näköalattomuutta. Tarvitaan osaajia, jotka voivat avartaa näköalat ja konkreettisesti tukea muutostilanteissa, joissa on paljon liikkuvia osia, joilla on myös toimeentuloon liittyviä ulottuvuuksia.

Pienillä paikkakunnilla voisi kiertää rekrytointibussi, joka tarjoaa tällaisia kokonaisvaltaisia ratkaisuja työttömille. Rekrytointibussi olisi yhteyksissä kuntien viranomaisiin ja yhdistyksiin, jotta oikeat henkilöt saataisiin paikalle vierailun ajaksi.

Yrittäjien asenteisiin täytyisi tarjota myös tukea. Irtisanomiskeskustelu on itsessään jo selvä esimerkki siitä, että vaikeisiin työpaikoilla tapahtuviin ristiriitatilanteisiin tarvittaisiin parempaa ulkopuolista sovittelua.

Työhönvalmennus auttaa murtamaan työnantajien asenteita ja myös mahdollistaa työn räätälöidyn sovittamisen esim. osatyökykyisten tarpeisiin.

Työttömien Keskusjärjestö

Sosiaalisten kriteereiden käyttö kuntien, valtion ja yritysten hankinnoissa tukisi pitkäaikaistyöttömien työllistymisessä pitempiaikaisesti.

Helsingissä 16.10.2018

Työttömien Keskusjärjestön puolesta,

Jukka Haapakoski,
Toiminnanjohtaja,
Rahakamarinportti 3 A,
00240 Helsinki
+358 50 577 2580
jukka.haapakoski@tvy.fi
Twitter: jugetstu